



Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (deviata komora)

z 21. septembra 2023*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Smernica 93/13/EHS – Nekalé podmienky v spotrebiteľských zmluvách – Hypotekárny úver indexovaný na cudziu menu – Kritériá posúdenia nekalej povahy konverznej doložky – Vnútroštátny register ustanovení všeobecných zmluvných podmienok považovaných za protiprávne – Informačná povinnosť“

Vo veci C-139/22,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie (Okresný súd Varšava – centrum, Poľsko) z 18. januára 2022 a doručený Súdnemu dvoru 25. februára 2022, ktorý súvisí s konaním:

AM,

PM

proti

mBank S.A.,

za účasti:

Rzecznik Finansowy,

SÚDNY DVOR (deviata komora),

v zložení: predsedníčka deviatej komory L. S. Rossi, sudcovia S. Rodin (spravodajca) a O. Spineanu-Matei,

generálny advokát: A. M. Collins,

tajomník: A. Calot Escobar,

so zreteľom na písomnú časť konania,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– AM a PM, v zastúpení: W. Bochenek a T. Zaremba, radcowie prawni,

* Jazyk konania: poľština.

- mBank S.A., v zastúpení: A. Cudna-Wagner, radca prawny, a B. Miąskiewicz, adwokat,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna a S. Żyrek, splnomocnení zástupcovia,
- portugalská vláda, v zastúpení: P. Barros da Costa, A. Cunha, B. Lavrador, L. Medeiros a A. Pimenta, splnomocnené zástupkyne,
- Európska komisia, v zastúpení: I. Galindo Martín, S. L. Kaléda, U. Małecka a N. Ruiz García, splnomocnení zástupcovia,

so zreteľom na rozhodnutie prijaté po vypočutí generálneho advokáta, že vec bude prejednaná bez jeho návrhov

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Ú. v. ES L 95, 1993, s. 29; Mim. vyd. 15/002, s. 288).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi AM a PM, dvomi spotrebiteľmi na jednej strane, a bankovou spoločnosťou mBank S.A., na druhej strane, ktorý sa týka použitia ustanovení všeobecných zmluvných podmienok zapísaných do vnútroštátneho registra ustanovení všeobecných zmluvných podmienok považovaných za protiprávne (ďalej len „vnútroštátny register protiprávných podmienok“) zo strany bankovej spoločnosti mBank S.A.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Dvadsiate štvrté odôvodnenie smernice 93/13 stanovuje:

„... sudy alebo správne orgány členských štátov musia mať k dispozícii primerané a účinné prostriedky na zabránenie ďalšieho uplatňovania nekalých podmienok v [spotrebiteľských – *neoficiálny preklad*] zmluvách“.

- 4 Článok 2 písm. b) tejto smernice stanovuje:

„Na účely tejto smernice:

...

- b) „spotrebiteľ“ znamená akúkoľvek fyzickú osobu, ktorá v zmluvách podliehajúcich tejto smernici koná s cieľom, nevzťahujúcim sa k jeho obchodu, podnikaniu alebo povolaniu.“

5 Článok 3 uvedenej smernice stanovuje:

„1. Zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá sa považuje za nekalú, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, ku škode spotrebiteľa.

2. Podmienka sa nepovažuje za individuálne dohodnutú, ak bola navrhnutá vopred a spotrebiteľ preto nebol schopný ovplyvniť podstatu podmienky, najmä v súvislosti s predbežne formulovanou štandardnou zmluvou.

Skutočnosť, že určité aspekty podmienky alebo jedna konkrétna podmienka boli individuálne dohodnuté, nevylučuje uplatňovanie tohto článku na zvyšok zmluvy, ak celkové hodnotenie zmluvy naznačuje, že aj napriek tomu ide o predbežne formulovanú štandardnú zmluvu.

Keď predajca alebo dodávateľ vznesie námietku, že štandardná podmienka bola individuálne dohodnutá, musí o tom podať dôkaz.

3. Príloha obsahuje indikatívny a nevyčerpávajúci zoznam podmienok, ktoré sa môžu považovať za nekalé.“

6 Podľa článku 4 tejto istej smernice:

„1. Bez toho, aby boli dotknuté ustanovenia článku 7, nekalosť zmluvných podmienok sa hodnotí so zreteľom na povahu tovaru alebo služieb, na ktoré bola zmluva uzatvorená a na všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením zmluvy, v dobe uzatvorenia zmluvy a na všetky ostatné podmienky zmluvy alebo na inú zmluvu, od ktorej závisí.

2. Hodnotenie nekalej povahy podmienok sa nevzťahuje ani k definícii hlavného predmetu zmluvy ani na primeranú cenu a úhradu na jednej strane, ako aj tovar alebo služby dodávané výmenným spôsobom na druhej strane, pokiaľ tieto podmienky sú zrozumiteľné.“

7 Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok.“

8 Článok 7 ods. 1 a 2 tejto smernice stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby v záujme spotrebiteľov a subjektov hospodárskej súťaže existovali primerané a účinné prostriedky, ktoré by zabránili súvislému uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.

2. Prostriedky uvedené v odseku 1 zahrňujú ustanovenia, podľa ktorých osoby alebo organizácie s oprávneným záujmom podľa príslušného vnútroštátneho práva na ochranu spotrebiteľov, môžu požiadať súdy alebo príslušné správne orgány o rozhodnutie, či sú zmluvné podmienky navrhované pre všeobecné uplatňovanie nekalé, takže môžu uplatniť vhodné a účinné prostriedky k zabráneniu ďalšieho uplatňovania takých podmienok.“

9 Článok 8 uvedenej smernice stanovuje:

„Členské štáty môžu prijať alebo si ponechať najprísnejšie opatrenia kompatibilné so zmluvou v oblasti obsiahnutej touto smernicou s cieľom zabezpečenia maximálneho stupňa ochrany spotrebiteľa.“

Poľské právo

10 Podľa článku 76 Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Ústava Poľskej republiky):

„Orgány verejnej moci chránia spotrebiteľov, používateľov a nájomcov pred konaním, ktoré ohrozuje ich zdravie, súkromie a bezpečnosť, a pred nekalými trhovými praktikami. Rozsah tejto ochrany stanoví zákon.“

11 Článok 22¹ ustawa – Kodeks cywilny (Občiansky zákonník) z 23. apríla 1964 (Dz. U. z roku 1964, č. 16, položka 93), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „Občiansky zákonník“), uvádza:

„Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzavretí a vykonávaní spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci svojej hospodárskej alebo inej profesionálnej činnosti.“

12 Článok 58 ods. 1 Občianskeho zákonníka uvádza:

„Právny úkon, ktorý je v rozpore so zákonom alebo vedie k obchádzaniu zákona, je neplatný, pokiaľ relevantné ustanovenie nestanovuje inak, najmä že neplatné ustanovenia právneho úkonu sa nahrádzajú príslušnými ustanoveniami zákona.“

13 Podľa článku 385¹ ods. 1 a 3 tohto zákonníka:

„1. Ustanovenia zmluvy uzatvorenej so spotrebiteľom, ktoré neboli dohodnuté individuálne, nie sú pre spotrebiteľa záväzné, ak jeho práva a povinnosti upravujú takým spôsobom, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi a ktorý zjavne porušuje jeho záujmy (neprijateľné zmluvné podmienky). Toto ustanovenie neplatí pre podmienky, ktoré definujú hlavné povinnosti strán, predovšetkým cenu alebo odmenu, ak boli jednoznačne formulované.

...

3. Za ustanovenia zmluvy uzavretej so spotrebiteľom, ktoré neboli dojednané individuálne, sa považujú tie ustanovenia zmluvy, na ktorých obsah spotrebiteľ nemal žiaden skutočný vplyv. To platí najmä o ustanoveniach zmluvy, ktoré pochádzajú zo vzoru zmluvy, ktorý uvedenému spotrebiteľovi navrhol zmluvný partner.“

14 Článok 385² Občianskeho zákonníka znie:

„Pre skúmanie zlučiteľnosti ustanovení zmluvy s dobrými mravmi je určujúca situácia ku dňu uzavretia tejto zmluvy pri zohľadnení obsahu uvedenej zmluvy, okolností uzavretia zmluvy, ako aj ostatných zmlúv, ktoré majú súvislosť so zmluvou obsahujúcou ustanovenia, ktoré sú predmetom skúmania.“

- 15 Článok 479³⁶ ustawa – Kodeks postępowania cywilnego (Občiansky súdny poriadok) zo 17. novembra 1964 (Dz. U. z roku 1964, č. 43, položka 296), v znení uplatniteľnom na spor vo veci samej (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“), uvádzal:

„Pre vyhlásenie ustanovení všeobecných zmluvných podmienok za protiprávne je príslušný Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Krajský súd Varšava – Súd pre ochranu hospodárskej súťaže a spotrebiteľov, Poľsko).“

- 16 Článok 479⁴² ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku stanovoval:

„Pokiaľ súd návrhu vyhovie, vo výroku svojho rozsudku uvedie obsah ustanovení dotknutých všeobecných zmluvných podmienok, ktoré sa považujú za protiprávne, a zakáže ich používanie.“

- 17 Článok 479⁴³ Občianskeho súdneho poriadku znel takto:

„Právoplatný rozsudok má účinky voči tretím osobám odo dňa zápisu ustanovenia dotknutých všeobecných zmluvných podmienok, ktoré bolo posúdené ako protiprávne, do registra uvedeného v článku 479⁴⁵.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 18 Dňa 7. októbra 2009 uzavreli žalobcovia vo veci samej, ktorí sú manželmi, s bankovou spoločnosťou mBank zmluvu o hypotekárnom úvere pre fyzické osoby, indexovanú na výmenný kurz švajčiarskeho franku (CHF) (ďalej len „zmluva o úvere sporná vo veci samej“). Predmetom tejto zmluvy bol úver v sume 246 500 poľských zlotých (PLN) (približne 54 560 eur). Zmluva uvádzala variabilnú úrokovú sadzbu, určenú ako základnú sadzbu *3 Month London Interbank Offered Rate* (LIBOR 3M) za menu, v ktorej bol tento úver poskytnutý, zvýšenú o fixnú maržu banky vo výške 2,70 % počas celého obdobia uvedeného úveru.
- 19 V rámci zmluvy o úvere spornej vo veci samej žalobcovia vo veci samej podpísali vyhlásenie, podľa ktorého sa oboznámili s rizikami, ktoré prináša podpis tejto zmluvy, ako aj jej podmienkami.
- 20 V čase podania žiadosti o úver bola AM, držiteľka univerzitného diplomu o postgraduálnom vzdelávaní, zamestnaná v bankovej spoločnosti mBank tri a pol roka. Zamestnanec bankovej spoločnosti mBank predložil AM historický graf výmenného kurzu CHF/PLN za obdobie troch rokov pred podaním tejto žiadosti, ako aj simuláciu znázorňujúcu výšku dlhu a splátok úveru v prípade zvýšenia tohto výmenného kurzu. Naopak, PM, ktorý spolupodpisoval žiadosť o úver a zmluvu o úvere spornú vo veci samej, sa nezúčastnil postupu získavania úveru ani stretnutí organizovaných so zamestnancami bankovej spoločnosti mBank.
- 21 Dňa 7. apríla 2020, AM a PM podali na Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieście w Warszawie (Okresný súd Varšava – centrum, Poľsko), ktorý je súdom predkladajúcim návrh na začatie prejudiciálneho konania, žalobu proti bankovej spoločnosti mBank, založenú na neplatnosti určitých podmienok zmluvy o úvere spornej vo veci samej. V rámci tejto žaloby žiadajú, aby bola bankovej spoločnosti mBank uložená povinnosť zaplatiť im sumu 37 439,70 PLN (približne 8 290 eur), zvýšenú o zákonný úrok, ako vrátenie splátok istiny a úrokov v rozsahu, v akom boli tieto prijaté bezdôvodne a, v prípade, že vnútroštátny súd vyhlási neplatnosť tejto zmluvy, sumu 74 768,63 PLN (približne 16 550 eur), zvýšenú o zákonný úrok, ako vrátenie prostriedkov prijatých žalovanou vo veci samej.

- 22 Vnútroštátny súd poznamenáva, že 5. augusta 2014, Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (predseda úradu pre ochranu hospodárskej súťaže a spotrebiteľov, Poľsko) zapísal do vnútroštátneho registra protiprávných podmienok ustanovenie všeobecných zmluvných podmienok používaných zo strany bankovej spoločnosti mBank, podľa ktorého: „Splátky istiny a úrokov a úrokov sa splácajú v [poľských zlotých] po prepočítaní výmenným kurzom pre [švajčiarsky frank] podľa kurzového lístka... Bank S.A., platného v deň splátky v čase 14 h 50min.“
- 23 Okrem toho 25. mája 2021 predseda úradu pre hospodársku súťaž a spotrebiteľov zapísal do vnútroštátneho registra protiprávných podmienok ustanovenia všeobecných zmluvných podmienok, ktoré používa mBank, podľa ktorých: „Kurzy nákupu/predaja mien platné v daný pracovný deň môžu podliehať zmene. Rozhodnutie o zmene kurzov, ako aj o frekvencii ich zmien prijíma banka s prihliadnutím na faktory uvedené v odseku 6.“ a „kurzy pre nákup/predaj mien, ako aj výška kurzového rozpätia sa určujú s prihliadnutím na tieto faktory: (1) aktuálnu kotáciu výmenných kurzov na medzibankovom trhu, (2) ponuku a dopyt po menách na domácom trhu, (3) úrokové diferenciály a mieru inflácie na domácom trhu, (4) likviditu devízového trhu, (5) stav platobnej a obchodnej bilancie“.
- 24 Podľa vnútroštátneho súdu zmluvné podmienky analogické alebo identické podmienkam zapísaným 5. augusta 2014 a 25. mája 2021 do vnútroštátneho registra protiprávných podmienok sa poľskými súdmi považujú za nekalé z dôvodu, že takéto zmluvné podmienky dávajú dotknutej banke právo voľne určiť výmenný kurz referenčnej cudzej meny a v dôsledku toho právo slobodne určiť sumu plnenia, ktoré má poskytnúť úverový dlžník, a to hoci zároveň s tým je tento úverový dlžník povinný vrátiť úver výlučne v poľských zlotých.
- 25 Tento súd okrem iného konštatuje, že zmluvné podmienky zmluvy o úvere, o ktorú ide vo veci samej, majú rovnaký obsah ako podmienky zapísané do vnútroštátneho registra protiprávných podmienok uvedených v bode 23 tohto rozsudku.
- 26 Uvedený súd kladie otázku, či jednoduché konštatovanie skutočnosti, že zmluva obsahuje podmienku, ktorej obsah zodpovedá zmluvnej podmienke zapísanej do vnútroštátneho registra protiprávných podmienok, stačí na konštatovanie, že táto podmienka predstavuje protiprávnu zmluvnú podmienku bez toho, aby bolo potrebné skúmať a určiť okolnosti uzavretia tejto zmluvy.
- 27 Hoci úverová zmluva, o ktorú ide vo veci samej, obsahuje podmienky, ktoré stanovujú, že tento úver sa vráti v poľských zlotých, zatiaľ čo mBank zmení túto menu na švajčiarske franky podľa svojho vlastného výmenného kurzu, obsahuje tiež podmienku vychádzajúcu z novej redakcie všeobecných podmienok bankovej spoločnosti mBank k dátumu 1. júla 2009, ktorá stanovuje možnosť žalobcov vo veci samej vrátiť uvedený úver priamo vo švajčiarskych frankoch. Žalobcovia teda môžu zmeniť sumu, ktorá sa má vrátiť mesačne podľa výmenného kurzu a nemusia sa už pridržať výmenného kurzu stanoveného zo strany bankovej spoločnosti mBank.
- 28 Vnútroštátna judikatúra nie je jednotná v otázke, či zmluvná podmienka môže stratiť svoju nekalú povahu z dôvodu inej zmluvnej podmienky tejto zmluvy, ktorá ju robí fakultatívnou.
- 29 Bez vplyvu na otázku, či dve dotknuté zmluvné podmienky majú byť automaticky vyhlásené za nekalé, vnútroštátny súd musí prinajmenšom posúdiť nekalú povahu podmienky, ktorá stanovuje, že úverová zmluva, o ktorú ide vo veci samej, je indexovaná na švajčiarsky frank, keďže táto podmienka nikdy nebola zapísaná do vnútroštátneho registra protiprávných podmienok.

- 30 V tomto kontexte sa vnútroštátny súd pýta, či mBank mala byť povinná poskytnúť ku dňu podania žiadosti o úver informácie o riziku zmeny tiež AM, svojej zamestnankyni, vzhľadom na jej vzdelanie a profesionálne skúsenosti.
- 31 V prípade zápornej odpovede, teda za predpokladu, že ak predajca alebo dodávateľ uzavrel jedinú zmluvu s dvomi spotrebiteľmi, sa intenzita informačnej povinnosti zapaľujúcej tohto predajcu alebo dodávateľa môže meniť podľa dotknutého spotrebiteľa, uvedený súd sa pýta na dôsledky, ktoré z toho môžu vyplývať, najmä pokiaľ ide o možnosť konštatovať nekalú povahu podmienky, či neplatnosť tejto zmluvy, len vo vzťahu k jednému z týchto dvoch spotrebiteľov.
- 32 Za týchto podmienok Sąd Rejonowy dla Warszawy – Śródmieścia w Warszawie (Okresný súd Varšava – centrum) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:
- „1. Majú sa článok 3 ods. 1, článok 7 ods. 1 a 2 a článok 8 smernice [93/13], ako aj zásada efektivity vykladať v tom zmysle, že na to, aby sa zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, považovala za nekalú zmluvnú podmienku, stačí, aby sa zistilo, že obsah tejto zmluvnej podmienky zodpovedá obsahu ustanovenia všeobecných zmluvných podmienok, ktoré bolo zapísané do registra protiprávných zmluvných podmienok?
 2. Má sa článok 3 ods. 1 smernice [93/13] vykladať v tom zmysle, že bráni vnútroštátnej [judikatúre], podľa ktorej nekalá zmluvná podmienka stráca svoju nekalú povahu, ak si dotknutý spotrebiteľ môže vybrať, či bude plniť svoje záväzky vyplývajúce zo zmluvy na základe inej, spravodlivej zmluvnej podmienky?
 3. Majú sa článok 3 ods. 1 a článok 4 ods. 1 smernice [93/13] vykladať v tom zmysle, že podnikateľ je povinný informovať každého spotrebiteľa o podstatných náležitostiach zmluvy a rizikách spojených so zmluvou, aj keď má dotknutý spotrebiteľ relevantné znalosti o predmete zmluvy?
 4. Majú sa článok 3 ods. 1, článok 6 ods. [1] a článok 7 ods. 1 smernice [93/13] vykladať v tom zmysle, že ak viacero spotrebiteľov uzavrie s jedným podnikateľom jednu a tú istú zmluvu, môžu byť tie isté zmluvné podmienky považované za nekalé voči prvému spotrebiteľovi a za spravodlivé voči druhému, a ak áno, môže to mať za následok neplatnosť zmluvy, pokiaľ ide o prvého spotrebiteľa, a jej platnosť, pokiaľ ide o druhého spotrebiteľa, v dôsledku čoho sa na [posledného uvedeného] budú vzťahovať všetky povinnosti vyplývajúce z uvedenej zmluvy?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 33 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 3 ods. 1, článok 7 ods. 1 a 2, ako aj článok 8 smernice 93/13 majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby sa zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, považovala príslušnými vnútroštátnymi orgánmi za nekalú z dôvodu samotnej skutočnosti, že jej obsah je rovnocenný obsahu ustanovenia všeobecných zmluvných podmienok, ktoré bolo zapísané do vnútroštátneho registra protiprávných zmluvných podmienok.

- 34 Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora vychádza systém ochrany zavedený smernicou 93/13 z myšlienky, že spotrebiteľ sa v porovnaní s predajcom alebo dodávateľom nachádza v znevýhodnenom postavení, pokiaľ ide o vyjednávaciu silu, ako aj o úroveň informovanosti (rozsudok zo 4. mája 2023, BRD Groupe Société Générale a Next Capital Solutions, C-200/21, EU:C:2023:380, bod 24, ako aj citovaná judikatúra).
- 35 Preto na  vod, podla  lanku 3 ods. 1 tejto smernice sa zmluvn podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnut, považuje za nekal, ak napriek požiadavke dôvery spôsobí znan nerovnováhu v právach a povinnostiach strán vzniknutých na základe zmluvy, v neprospech dotknutého spotrebiteľa, zatiaľ čo podla  lanku 6 ods. 1 uvedenej smernice takto nekal podmienka nie je pre tohto spotrebiteľa zvzn. Toto posledn uveden ustanovenie smeruje k nahradeniu formálnej rovnováhy, ktor uveden zmluva nastoľuje medzi právami a povinnosťami zmluvných strán, skutočnou rovnováhou, ktor medzi nimi môže znovu zaviesť rovnosť (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 4. mája 2023, BRD Groupe Société Générale a Next Capital Solutions, C-200/21, EU:C:2023:380, bod 25, ako aj citovan judikatúru).
- 36 Okrem toho s ohľadom na povahu a význam verejného záujmu, ktor predstavuje ochrana spotrebiteľov nachádzajúcich sa v takomto znevýhodnenom postaven,  lanok 7 ods. 1 tej istej smernice v spojen s jej dvadsiatym štvrtým od vodnenm, ukladá členským šttom povinnosť stanoviť primeran a  inn prostriedky, ktoré by zabránili dlšiemu uplatňovaniu nekalých podmienok v zmluvách uzatváraných so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodvatelov (rozsudok zo 4. mája 2023, BRD Groupe Société Générale a Next Capital Solutions, C-200/21, EU:C:2023:380, bod 27, ako aj citovaná judikatúra).
- 37 Ako vyplýva z  lanku 7 ods. 2 smernice 93/13, vššie uveden prostriedky zahrňujú možnosť osôb alebo organizácií, ktor majú oprvnen záujem na ochrane spotrebiteľov, obrátiť sa na súdy s cieľom určiť, či podmienky navrhovan na vseobecn uplatňovanie majú nekal povahu, a prípadne dosiahnuť ich zákaz (rozsudok z 26. apríla 2012, Invitel, C-472/10, EU:C:2012:242, bod 36).
- 38 Keďže v prejednávanej veci sa žalobcovia vo veci samej obrátili na vnútroštátny súd s návrhom, ktor sa týka konkrétnej zmluvy, netreba odpovedať na prv otázku vo vzťahu k  lanku 7 ods. 2 smernice 93/13.
- 39 Nakoniec podla dvanásteho odôvodnenia tejto smernice, táto smernica vykonáva iba  iaston a minimálnu harmonizáciu vntrošttnch prvnch predpisov týkajúcich sa nekalých podmienok a so zreteľom na Zmluvu o FE  ponecháva členským šttom možnosť zabezpečiť dotknutému spotrebiteľovi vššiu úroveň ochrany prostredníctvom vntrošttnch ustanovení, ktor sú prísnejšie než ustanovenia uvedenej smernice. Z  lanku 8 uvedenej smernice navyše vyplýva, že členské štáty môžu prijať alebo si ponechať prísnejšie ustanovenia zluiteln s touto Zmluvou v oblasti, na ktor sa vzťahuje táto smernica, s cieľom zabezpečiť vššiu úroveň ochrany tomuto spotrebiteľovi (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2021, Trapeza Peiraios, C-243/20, EU:C:2021:1045, bod 54 a citovan judikatúru).
- 40 Pokiaľ ide o vnútroštátny register protiprávných zmluvných podmienok, Súdny dvor rozhodol, že mechanizmus, ako tento register, ktor spočíva vo vypracovan zoznamu podmienok, ktor sa majú považovať za nekal, pat medzi prísnejšie ustanovenia, ktoré môžu členské štáty prijať alebo zachovať na základe  lanku 8 smernice 93/13 (pozri v tomto zmysle rozsudok

z 26. februára 2015, Matej, C-143/13, EU:C:2015:127, bod 61) a že tento register v zásade zodpovedá záujmu ochrany spotrebiteľov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2016, Biuro podróży „Partner“, C-119/15, EU:C:2016:987, bod 36).

- 41 Konštatovanie nekalej povahy spornej zmluvnej podmienky na základe porovnania jej obsahu s obsahom podmienky zapísanej do vnútroštátneho registra protiprávných podmienok môže rýchlo prispieť k tomu, že nekalé podmienky používané vo veľkom množstve v zmluvách prestanú vytvárať účinky vo vzťahu k spotrebiteľským stranám týchto zmlúv.
- 42 Takto Súdny dvor zastával názor, že stále na základe článku 8 smernice 93/13 členské štáty môžu rozšíriť ochranu stanovenú v článku 3 ods. 1 a 3 tejto smernice v spojení s bodom 1 prílohy uvedenej smernice tým, že všeobecným spôsobom vyhlásia za nekalé štandardné podmienky, ktoré sú taxatívne vymedzené v tomto bode bez toho, aby bolo nutné dodatočné preskúmanie podľa kritérií uvedených v článku 3 ods. 1 smernice 93/13 (rozsudok z 19. septembra 2019, Lovasné Tóth, C-34/18, EU:C:2019:764, bod 47).
- 43 Na druhej strane Súdny dvor rozhodol, že pokiaľ je vnútroštátny register protiprávných zmluvných podmienok vedený transparentným spôsobom v záujme nielen spotrebiteľov, ale aj predajcov alebo dodávateľov a pokiaľ je aktualizovaný v súlade so zásadou právnej istoty, jeho zavedenie je v súlade s právom Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2016, Biuro podróży „Partner“, C-119/15, EU:C:2016:987, body 36 až 39 a 43).
- 44 Súdny dvor totiž konštatoval, že uplatnenie mechanizmu registra protiprávných podmienok predpokladá zo strany príslušného vnútroštátneho súdu posúdenie zhodnosti spornej zmluvnej podmienky s ustanovením všeobecných zmluvných podmienok, ktoré bolo posúdené ako protiprávne a uvádza sa v tomto registri, a že dotknutý predajca alebo dodávateľ má možnosť napadnúť túto zhodnosť na vnútroštátnom súde s cieľom určiť, či vzhľadom na všetky relevantné okolnosti každého prípadu je uvedená zmluvná podmienka vecne zhodná, pokiaľ ide najmä o účinky, ktoré vytvára, s podmienkou zapísanou do tohto registra (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. decembra 2016, Biuro podróży „Partner“, C-119/15, EU:C:2016:987, body 40 až 42).
- 45 Okrem toho treba tiež pripomenúť, že hoci podľa článku 8 smernice 93/13 členské štáty môžu vo svojom vnútroštátnom práve upraviť širšie preskúmanie *ex officio*, než aké majú vykonať ich súdy podľa tejto smernice, alebo zjednodušené postupy posúdenia nekalej povahy zmluvnej podmienky, ako je postup vo veci samej, vnútroštátny súd vo všeobecnosti zostáva povinný informovať účastníkov konania o tomto posúdení a vyzvať ich, aby sa k tomu kontradiktórne vyjadrili spôsobom, ktorý na tento účel stanovujú vnútroštátne procesnoprávne predpisy (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. marca 2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, body 41 a 42).
- 46 Za týchto okolností treba na prvú otázku odpovedať, že článok 3 ods. 1, článok 7 ods. 1 a článok 8 smernice 93/13 sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia tomu, aby sa zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, považovala príslušnými vnútroštátnymi orgánmi za nekalú z dôvodu samotnej skutočnosti, že jej obsah je rovnocenný obsahu ustanovenia všeobecných zmluvných podmienok, ktoré bolo zapísané do vnútroštátneho registra protiprávných zmluvných podmienok.

O druhej otázke

- 47 Svojou druhou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 3 ods. 1 smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka, ktorá sa z dôvodu podmienok splnenia určitých povinností dotknutého spotrebiteľa, ktoré stanovuje, musí považovať za nekalú, môže stratiť takúto povahu z dôvodu inej zmluvnej podmienky tejto zmluvy, ktorá stanovuje možnosť tohto spotrebiteľa splniť tieto povinnosti za odlišných podmienok.
- 48 Podľa ustálenej judikatúry sa právomoc Súdneho dvora v danej oblasti vzťahuje na výklad pojmu „nekalá podmienka“ uvedeného v článku 3 ods. 1 tejto smernice a v jej prílohe, ako aj na stanovenie kritérií, ktoré vnútroštátny súd môže alebo musí uplatniť pri preskúmaní zmluvnej podmienky z hľadiska ustanovení tejto smernice, pričom vnútroštátnemu súdu vzhľadom na uvedené kritériá prináleží stanoviť konkrétnu kvalifikáciu príslušnej zmluvnej podmienky podľa osobitných okolností daného prípadu. Z uvedeného vyplýva, že Súdny dvor sa musí obmedziť na to, aby vnútroštátnemu súdu poskytol údaje, ktoré musí tento súd zohľadniť pri posúdení nekalej povahy dotknutej podmienky (rozsudok z 8. decembra 2022, Caisse régionale de Crédit mutuel de Loire-Atlantique et du Centre Ouest, C-600/21, EU:C:2022:970, bod 38).
- 49 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že pri posúdení nekalej povahy zmluvnej podmienky, ktorá nebola individuálne dohodnutá, vnútroštátnemu súdu prináleží, aby po zohľadnení kritérií stanovených v článku 3 ods. 1 a v článku 5 smernice 93/13 určil, či vzhľadom na okolnosti vlastné prejednávaniu prípadu takáto podmienka spĺňa požiadavky dobrej viery, rovnováhy a transparentnosti stanovené touto smernicou (pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. marca 2019, Abanca Corporación Bancaria a Bankia, C-70/17 a C-179/17, EU:C:2019:250, bod 50, ako aj citovanú judikatúru).
- 50 Je pravda, že pri posudzovaní prípadnej nekalej povahy zmluvnej podmienky, na ktorej bol založený návrh, ktorý mu bol podaný, musí vnútroštátny súd zohľadniť všetky ostatné podmienky dotknutej zmluvy (rozsudok z 27. januára 2021, Dexia Nederland, C-229/19 a C-289/19, EU:C:2021:68, bod 58 a citovaná judikatúra), keďže v závislosti od obsahu tejto zmluvy môže byť potrebné posúdiť kumulatívny účinok všetkých podmienok uvedenej zmluvy (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. marca 2020, Lintner, C-511/17, EU:C:2020:188, bod 47 a citovanú judikatúru).
- 51 Súdny dvor však spresnil, že vnútroštátny súd musí v rámci posúdenia nekalej povahy podmienky vychádzať len z dátumu uzavretia dotknutej zmluvy a posúdiť najmä vzhľadom na všetky okolnosti tohto uzavretia, či táto podmienka sama osebe spôsobila nerovnováhu v právach a povinnostiach strán v prospech dotknutého predajcu alebo dodávateľa, a to napriek tomu, že k tejto nerovnováhe môže dôjsť len vtedy, ak sa vyskytnú určité okolnosti, alebo že za iných okolností by uvedená podmienka mohla byť dokonca pre dotknutého spotrebiteľa prospešná (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. januára 2021, Dexia Nederland, C-229/19 a C-289/19, EU:C:2021:68, body 54 a 55).
- 52 V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že zmluva o úvere, o ktorú ide vo veci samej, obsahuje podmienky, ktorých obsah je zhodný s obsahom podmienok zapísaných do vnútroštátneho registra protiprávných zmluvných podmienok, ktoré zaväzujú dlžníka vrátiť úver indexovaný na cudziu menu výlučne v národnej mene vymenenej podľa výmenného kurzu voľne určeného dotknutou bankou.

- 53 Okrem toho zmluva o úvere, o ktorú ide vo veci samej, obsahuje tiež iné podmienky umožňujúce žalobcom vo veci samej vrátiť predmetný dlh priamo vo švajčiarskych frankoch, čo má za dôsledok, že títo žalobcovia si môžu zaobstaráť sumu, ktorá sa má vrátiť každý mesiac, v tejto mene od ustanovizne podľa ich výberu, bez toho, aby nechali bankovú spoločnosť mBank určiť túto sumu svojvoľne. Ako to zdôraznila Európska komisia vo svojich písomných pripomienkach, tieto iné podmienky teda predstavujú alternatívny spôsob vrátenia úveru dotknutým spotrebiteľom v porovnaní so spôsobom vrátenia uvedeným v predchádzajúcom bode.
- 54 Z bodu 23 tohto rozsudku vyplýva, že tieto posledné uvedené podmienky sa považovali za nekalé z dôvodu, že dávali dotknutej banke právo voľne určiť výmenný kurz, a teda sumu plnenia, ktoré sa malo poskytnúť, a takto samy osebe vytvárali značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, v prospech dotknutého predajcu alebo dodávateľa. Preto skutočnosť, že táto nerovnováha môže nevzniknúť z dôvodu, že dotknutý spotrebiteľ sa rozhodne počas plnenia zmluvy využiť alternatívne spôsoby vrátenia úveru uvádzané zmluvou je, ako bolo uvedené v bode 51 tohto rozsudku, bez vplyvu na posúdenie nekalej povahy uvedených podmienok ako takých.
- 55 Treba dodať, že zahrnutie do zmluvy uzavretej so spotrebiteľom dvoch alternatívnych podmienok, týkajúcich sa splnenia tej istej povinnosti, ktorú znáša spotrebiteľ, z ktorých jedna je nekalá a druhá je povolená, umožňuje dotknutému predajcovi alebo dodávateľovi kalkulovať so skutočnosťou, že pre nedostatok informácií, nepozornosť alebo nepochopenie tento spotrebiteľ splní dotknutú povinnosť podľa podmienky, ktorá na jeho ujmu vytvorila značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán. Preto taký zmluvný mechanizmus môže sám osebe mať nekalú povahu.
- 56 Okrem toho nekonštatovanie neplatnosti nekalej podmienky by mohlo narušiť dlhodobý cieľ uvedený v článku 7 smernice 93/13, ktorým je ukončenie uplatňovania nekalých podmienok v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľmi zo strany predajcov alebo dodávateľov.
- 57 Za týchto podmienok treba na druhú otázku odpovedať tak, že článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka, ktorá sa z dôvodu podmienok splnenia určitých povinností dotknutého spotrebiteľa, ktoré stanovuje, musí považovať za nekalú, nemôže stratiť takúto povahu z dôvodu inej zmluvnej podmienky tejto zmluvy, ktorá stanovuje možnosť tohto spotrebiteľa splniť tieto povinnosti za odlišných podmienok.

O tretej otázke

- 58 Tretia otázka, ktorá sa týka výkladu článku 3 ods. 1 a článku 4 ods. 1 smernice 93/13, súvisí s požiadavkou transparentnosti, ktorú znáša predajca alebo dodávateľ pred uzavretím zmluvy o úvere indexovanej na cudziu menu vo vzťahu ku žiadateľovi o úver, ak je tento žiadateľ jeho zamestnancom. Táto požiadavka transparentnosti je však stanovená v článku 4 ods. 2 tejto smernice, pokiaľ ide o podmienky, ako sú podmienky vo veci samej, a pojem „spotrebiteľ“ je definovaný v článku 2 písm. b) uvedenej smernice.
- 59 Preto sa treba domnievať, že svojou treťou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 4 ods. 2 smernice 93/13 v spojení s jej článkom 2 písm. b) majú vykladať v tom zmysle, že predajca alebo dodávateľ má povinnosť informovať dotknutého spotrebiteľa o podstatných náležitostiach uzavretej zmluvy a rizikách spojených s touto zmluvou, a to aj keď je tento spotrebiteľ jeho zamestnancom a má relevantné znalosti v oblasti uvedenej zmluvy.

- 60 Treba pripomenúť, že požiadavku transparentnosti zmluvných podmienok, ktorá je stanovená v článku 4 ods. 2 tejto smernice, treba chápať tak, že vyžaduje nielen to, aby dotknutá zmluvná podmienka bola pre spotrebiteľa zrozumiteľná z formálneho a gramatického hľadiska, ale aj to, aby priemerný spotrebiteľ, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, bol schopný pochopiť konkrétne fungovanie tejto podmienky a posúdiť tak na základe presných a zrozumiteľných kritérií potenciálne významné ekonomické dôsledky takejto podmienky na jeho finančné záväzky (rozsudok z 10. júna 2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 až C-782/19, EU:C:2021:470, bod 64 a citovaná judikatúra).
- 61 Tento odkaz na priemerného spotrebiteľa predstavuje objektívne kritérium. Pojem „spotrebiteľ“ v zmysle článku 2 písm. b) smernice 93/13 má objektívnu povahu a nezávisí od konkrétnych vedomostí, ktoré môže dotknutá osoba mať, alebo od informácií, ktoré táto osoba skutočne má k dispozícii (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. marca 2019, Pouvin a Dijoux, C-590/17, EU:C:2019:232, bod 24, ako aj citovanú judikatúru).
- 62 Pokiaľ ide konkrétnejšie o zmluvy o úvere indexované na takú cudziu menu, akou je zmluva vo veci samej, požiadavka transparentnosti zmluvných podmienok predpokladá najmä to, že predajca alebo dodávateľ musí jasne informovať dotknutého spotrebiteľa o skutočnosti, že uzavretím takej zmluvy sa vystavuje kurzovému riziku, ktorého znášanie pre neho môže byť ekonomicky náročné v prípade devalvácie meny, v ktorej poberá svoj príjem. Okrem toho má tento predajca alebo dodávateľ vysvetliť tomuto spotrebiteľovi možné výkyvy výmenných kurzov a riziká súvisiace s uzatvorením takejto zmluvy (rozsudok z 10. júna 2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 až C-782/19, EU:C:2021:470, bod 71 a citovaná judikatúra).
- 63 Informácie poskytnuté uvedeným predajcom alebo dodávateľom musia umožniť priemernému spotrebiteľovi, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, nielen pochopiť, že v závislosti od zmien výmenného kurzu môže mať vývoj parity medzi menou účtu a menou platieb nepriaznivé dôsledky na jeho finančné záväzky, ale zároveň v rámci uzatvorenia zmluvy o úvere indexovanom na cudziu menu pochopiť skutočné riziko, ktorému je počas celej doby trvania tejto zmluvy o úvere vystavený za predpokladu značného znehodnotenia meny, v ktorej poberá svoj príjem, oproti mene účtu (rozsudok z 10. júna 2021, BNP Paribas Personal Finance, C-776/19 až C-782/19, EU:C:2021:470, bod 72).
- 64 Vnútroštátnemu súdu prináleží s prihliadnutím na okolnosti uzavretia zmluvy overiť, či dotknutému spotrebiteľovi boli oznámené všetky skutočnosti, ktoré mohli mať vplyv na rozsah jeho záväzku, umožňujúce mu posúdiť finančné dôsledky tohto záväzku [rozsudok z 12. januára 2023, D.V. (Odmena advokáta – Zásada hodinovej sadzby), C-395/21, EU:C:2023:14, bod 38 a citovaná judikatúra).
- 65 V prejednávanej veci z informácií poskytnutých vnútroštátnym súdom vyplýva, že AM, ktorá spolu s PM uzavrela zmluvu o úvere indexovanú na cudziu menu, bola zamestnankyňou bankovej spoločnosti mBank a vzhľadom na svoje vzdelanie a svoju profesionálnu skúsenosť disponovala vedomosťami týkajúcimi sa podstatných náležitostí a rizík spojených s touto zmluvou, ktoré boli znalosťami spotrebiteľa viac obozretného, než priemerný spotrebiteľ.
- 66 Z bodov 60 a 61 tohto rozsudku však vyplýva, že dodržanie požiadavky transparentnosti sa musí overiť vo vzťahu k objektívnemu štandardu priemerného spotrebiteľa, ktorý je riadne informovaný a primerane pozorný a obozretný, ktorému nezodpovedá najmä ani spotrebiteľ menej obozretný, než tento priemerný spotrebiteľ, ani spotrebiteľ viac obozretný než priemerný spotrebiteľ.

- 67 Okrem toho zo znenia článku 2 písm. b) smernice 93/13 vyplýva, že ochrana udeľovaná touto smernicou závisí od cieľov, s akými koná fyzická osoba, teda cieľov nevzťahujúcim sa k jej podnikaniu, a nie od osobitných znalostí, ktorými táto osoba disponuje.
- 68 Toto široké chápanie pojmu „spotrebiteľ“ umožňuje zabezpečiť ochranu priznanú touto smernicou všetkým fyzickým osobám, ktoré sa nachádzajú v slabšom postavení vo vzťahu k predajcovi alebo dodávateľovi, nielen pokiaľ ide o úroveň informovanosti, ale aj o vyjednávaciu silu, a táto situácia vedie tieto fyzické osoby k pristúpeniu na podmienky pripravené vopred týmto predajcom alebo dodávateľom bez toho, aby mohli vplývať na ich obsah (pozri v tomto zmysle rozsudok z 21. marca 2019, Pouvin a Dijoux, C-590/17, EU:C:2019:232, body 25 a 28).
- 69 Skutočnosť, že fyzická osoba uzavrie inú ako pracovnú zmluvu so svojim zamestnávateľom, nebráni sama osebe tomu, aby sa táto osoba považovala za „spotrebiteľa“ v zmysle článku 2 písm. b) smernice 93/13 (rozsudok z 21. marca 2019, Pouvin a Dijoux, C-590/17, EU:C:2019:232, bod 29).
- 70 Za týchto okolností treba na tretiu otázku odpovedať tak, že článok 4 ods. 2 smernice 93/13 v spojení s jej článkom 2 písm. b) sa majú vykladať v tom zmysle, že predajca alebo dodávateľ má povinnosť informovať dotknutého spotrebiteľa o podstatných náležitostiach s ním uzavretej zmluvy a rizikách spojených s touto zmluvou, a to aj keď je tento spotrebiteľ jeho zamestnancom a má relevantné znalosti v oblasti uvedenej zmluvy.

O štvrtej otázke

- 71 Svojou štvrtou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa majú ustanovenia smernice 93/13 vykladať v tom zmysle, že ak dvaja spotrebiteľia uzavrujú s jedným predajcom alebo dodávateľom jednu a tú istú zmluvu, môžu byť tie isté zmluvné podmienky považované za nekalé voči prvému spotrebiteľovi a za spravodlivé voči druhému.
- 72 Ako vyplýva z bodu 31 tohto rozsudku, táto otázka bola položená len pre prípad zápornej odpovede na tretiu otázku. Keďže to tak nie je, na štvrtú otázku nie je potrebné odpovedať.

O trovách

- 73 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (deviata komora) rozhodol takto:

- 1. Článok 3 ods. 1, článok 7 ods. 1 a článok 8 smernice Rady 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách sa majú vykladať v tom zmysle, že nebránia tomu, aby sa zmluvná podmienka, ktorá nebola individuálne dohodnutá, považovala príslušnými vnútroštátnymi orgánmi za nekalú z dôvodu samotnej skutočnosti, že jej obsah je rovnocenný obsahu ustanovenia všeobecných zmluvných podmienok, ktoré bolo zapísané do vnútroštátneho registra zmluvných podmienok považovaných za protiprávne.**

2. Článok 3 ods. 1 smernice 93/13 sa má vykladať v tom zmysle, že zmluvná podmienka, ktorá sa z dôvodu podmienok splnenia určitých povinností dotknutého spotrebiteľa, ktoré stanovuje, musí považovať za nekalú, nemôže stratiť takúto povahu z dôvodu inej zmluvnej podmienky tejto zmluvy, ktorá stanovuje možnosť tohto spotrebiteľa splniť svoje povinnosti za odlišných podmienok.
3. Článok 4 ods. 2 smernice 93/13 v spojení s jej článkom 2 písm. b) sa majú vykladať v tom zmysle, že predajca alebo dodávateľ má povinnosť informovať dotknutého spotrebiteľa o podstatných náležitostiach s ním uzavretej zmluvy a rizikách spojených s touto zmluvou, a to aj keď je tento spotrebiteľ jeho zamestnancom a má relevantné znalosti v oblasti uvedenej zmluvy.

Podpisy